

Godišnji obračun poreza na dohodak i aktuelna porezna pitanja

Prezentant: Fuad Balta, dipl.ecc.

Zakonska regulativa

- Zakon o porezu na dohodak („Službene novine Federacije BiH”, broj: 10/08, 9/10, 44/11, 7/13 i 65/13)
- Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dohodak („Službene novine Federacije BiH”, broj: 67/08, 4/10, 86/10, 10/11, 53/11, 20/12, 27/13, 71/13, 90/13, 45/14, 52/16, 59/16, 38/17, 03/18 i 30/18)
- Stav FMF, broj: 05 - 02 – 7461 - 8/09 od 19. 04. 2010. godine, o uslovima koje rezidentni obveznik poreza na dohodak treba da ispuni da bi stekao pravo na priznavanje uvećanog ličnog odbitka i
- Stav FMF, broj: 05 - 02 – 7461 - 9/09 od 22. 04. 2010. godine, o utvrđivanju poreznog perioda u skladu sa članom 8. Zakona o porezu na dohodak i uticaju istog na utvrđivanje godišnjeg iznosa ličnog odbitka
- *Napomena:*
 - *Originalne i prečišćene verzije Zakona, Pravilnika i obrasci prijava se nalaze na web stranici Porezne uprave Federacije BiH www.pufbih.ba*

Šta se iskazuje u Godišnjoj prijavi poreza na dohodak?

*Rok za prijavu Godišnje prijave poreza na dohodak (obrazac GPD-1051) za 2018. godinu je **31. mart 2019. godine***

U Godišnjoj prijavi poreza na dohodak iskazuju se:

I Ostvareni dohoci od:

- nesamostalne djelatnosti (veza: kolona 11 obrasca GIP-1022),
- samostalne djelatnosti (veza: red 28 obrasca SPR-1053),
- iznajmljivanja imovine (veza: red 18 obrasca PRIM-1054),
- vremenski ograničenog ustupanja prava (prilog - ugovor),
- drugih samostalnih djelatnosti (veza: kolona 13 obrasca AUG-1031 i kolona 10 obrasca ASD-1032).

II Lični odbici

- Lični odbitak,
- Uvećanje ličnog odbitka za iznos troškova zdravstvenih usluga
- Uvećanje ličnog odbitka za iznos kamate plaćene na stambeni kredit

III Podaci o konačnom obračunu poreza na dohodak

- Uplaćeni porez po odbitku i akontacije poreza, plaćeni porez u inostranstvu, odnosno na drugoj teritoriji BiH,
- Iznos porez za doplatu, odnosno preplata poreza,
- U slučaju preplate; izjava o izboru za korištenje preplate za buduće akontacije ili prijava za povrat.

Koji dohoci se oporezuju?

Porezom na dohodak oporezuju se dohoci koje porezni obveznik ostvari od:

- nesamostalne djelatnosti
- samostalne djelatnosti
- imovine i imovinskih prava
- ulaganja kapitala
- učešća u nagradnim igrama i igrama na sreću

Ko su obveznici za podnošenje godišnje prijave?

GPD-1051 porezni obveznik **dužan** je podnijeti Poreznoj upravi Federacije BiH, ako je u poreznom periodu ostvario dohodak:

- iz više izvora
- na osnovu nesamostalne djelatnosti kod dva i više poslodavaca
- od obavljanja samostalne djelatnosti (obrt i djelatnosti srodne obrtu, poljoprivrede i šumarstva i slobodnih zanimanja)
- od iznajmljivanja imovine
- od vremenski ograničenog ustupanja prava (čl. 21. stav 2. Zakona)
- direktno iz inostranstva (bez posredovanja rezidentnog poslodavca)
- ostvaren u stranoj državi ili u Republici Srpskoj ili Brčko Distriktu BiH

Porezni obveznici **u obavezi su** da podnesu godišnju prijavu i u sliedećim slučajevima:

- kada rezidentu postaje ili prestaje svojstvo poreznog obveznika
- kada rezident u toku kalendarske godine postane nerezident ili obrnuto
- otuđenja (prodaje) ili likvidacije samostalne djelatnosti
- prelaska na paušalno utvrđivanje poreza
- netačno iskazanih ličnih odbitaka u zahtjevu za poreznu karticu ili zbog neprijavljivanja nastalih izmjena

U interesu je poreznog obveznika da podnese godišnju prijavu, ukoliko želi da ostvari pravo na lične odbitke, te povrat poreza na dohodak, između ostalog, u sljedećim slučajevima:

- kada porezni obveznik želi da ostvari pravo na povrat poreza na dohodak po osnovi uvećanja ličnog odbitka za troškove liječenja i iznos kamata za stambeni kredit
- kada su fizička lica obavljala nesamostalnu djelatnost svih 12 mjeseci u toku 2018. godine; međutim, istima je isplaćen manji broj plaća – ti zaposlenici ostvaruju pravo na lični odbitak za svih 12 mjeseci (ako postoji dostatan iznos uplaćenog poreza na dohodak)
- kada su fizička lica u toku prethodne godine ostvarivala dohodak samo po osnovu povremene ili druge samostalne djelatnosti

Koja fizička lica nemaju obavezu podnošenja GPD-1051?

Godišnju prijavu nisu dužni podnijeti obveznici poreza na dohodak koji ostvaruju dohodak:

- za rad koji u jednom mjesecu nije trajao duže od 10 dana, odnosno 80 sati, a za koji isplaćeni dohodak ne iznosi više od 250,00 KM
- od ulaganja kapitala
- od imovine koji se ostvaruje iznajmljivanjem kuća, stanova, soba i kreveta putnicima i turistima koji plaćaju boravišnju taksu
- od otuđenja nekretnina
- od ustupanja imovinskih prava
- dohodak od nagradnih igara i igara na sreću
- dohodak ostvaren obavljanjem samostalne djelatnosti na koji se porez plaća u paušalnom iznosu

Šta predstavlja osnovicu za oporezivanje dohotka?

$$\begin{aligned} & 1. \text{ dohodak od nesamostalne djelatnosti} \\ & \quad + \\ & 2. \text{ dohodak od samostalne djelatnosti} \\ & \quad + \\ & 3. \text{ dohodak od imovine i imovinskih prava} \\ & \quad + \\ & 4. \text{ dohodak od ulaganja kapitala} \\ & \quad + \\ & 5. \text{ dohodak od učešća u nagradnim igrama i igrama na sreću} \\ & \quad = \\ & \quad \text{ukupan dohodak} \\ & \quad - \\ & 1. \text{ preneseni porezni gubitak iz člana 26. Zakona} \\ & \quad - \\ & 2. \text{ lični odbitak u skladu sa članom 24. Zakona} \\ & \quad = \\ & \quad \text{porezna osnovica} \end{aligned}$$

U poreznu osnovicu ne uključuju se oporezivi dohoci na koje je porez na dohodak obračunat i naplaćen po odbitku u toku poreznog perioda, a koji se smatraju konačnom poreznom obavezom, tj. dohoci:

- za rad koji u jednom mjesecu nije trajao duže od 10 dana, odnosno 80 sati, a za koji isplaćeni dohodak ne iznosi više od 250,00 KM;
- od imovine koji se ostvaruje iznajmljivanjem kuća, stanova, soba i kreveta putnicima i turistima koji plaćaju boravišnju taksu;
- od ustupanja imovinskih prava;
- od ulaganja kapitala (prihodi ostvareni na osnovu kamata od zajmova i od isplaćenog kapitala od dobrovoljnog dopunskog osiguranja (životnog, penzionog) ušteđenog od premija koje su bile premetom odbitka i
- dohodak od nagradnih igara i igara na sreću.
- dohodak ostvaren obavljanjem samostalne djelatnosti na koji se porez plaća u paušalnom iznosu.

Način prijavljivanja poreza na dohodak od nesamostalne i samostalne djelatnosti, povremenog obavljanja djelatnosti, iz više izvora i od imovine i imovinskih prava

Zavisno od vrste djelatnosti koju porezni obvezik obavlja, prilikom prijavljivanja poreza na dohodak, potrebno je da uz godišnju prijavu priloži slijedeće dokumente:

- Za **dohodak od nesamostalne djelatnosti**, prilaže se fotokopija obrasca GIP-1022
- Za **dohodak od samostalne djelatnosti** obrta i djelatnosti sličnih obrtu, slobodnih zanimanja, poljoprivrede i šumarstva, prilažu se:
 - specifikacija za utvrđivanje dohotka od samostalne djelatnosti (novi obrazac SPR-1053),
 - popisna listu dugotrajne imovine (obrazac PLDI -1043),
 - ugovori i dokumentaciju o otuđenju djelatnosti,
 - dokumentacija o udjelu o zajedničkom dohotku (obrazac GPZ-1052);

- Za **dohodak od samostalnih djelatnosti slobodnih zanimanja** prilaže se **godišnji izvještaj** isplatioca dohotka o obračunatom, obustavljenom i uplaćenom porezu po odbitku (na osnovu obrazaca AUG i ASD).
- Za **dohodak od iznajmljivanja imovine** obrazac PRIM – 1054 i Ugovor o iznajmljivanju, ukoliko se obveznik opredijelio za rashode u paušalnom iznosu;
- Za **dohodak o vremenski ograničenog ustupanja prava** - Ugovor o vremenski ograničenom ustupanju prava;
- Za **dohodak ostvaren i oporezovan u inostranstvu**, mora se priložiti dokaz o ostvarenom dohotku i plaćenom porezu u inostranstvu

Dohodak od nesamostalne djelatnosti

- Na osnovu člana 28. stav (4) Zakona o porezu na dohodak, svako lice (pravno i fizičko) koje ima obaveze poslodavca, dužno je po isteku poreznog perioda, za svakog zaposlenika sačiniti **godišnji izvještaj o ukupno isplaćenim plaćama i drugim ličnim primanjima (obrazac GIP- 1022)** i dostaviti jedan primjerak zaposleniku, a isto tako i Poreznoj upravi i to je trebalo učiniti najkasnije do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu.
- *Dohodak od nesamostalne djelatnosti upisuje se na redni broj 8. godišnje prijave poreza na dohodak.*
- *Praktično, na navedenu tačku unosi se ukupan iznos iz kolone 11. obrasca GIP-1022*

Odgovornost poslodavca i zaposlenika za obračun i uplatu poreza

Obveznik i dužnik poreza na dohodak od nesamostalne djelatnosti je zaposlenik, ali **poslodavac kao porezni agent**, odgovoran je:

- za porez koji je dužan da obračuna, obustavi i uplati na propisani račun;
- za pravilno vođenje evidencija;
- za dostavljanje godišnjih izvještaja o isplaćenim oporezivim prihodima i plaćenim porezima Poreznoj upravi.
- **Za manje obračunate i uplaćene iznose poreza na dohodak od nesamostalne djelatnosti dužnicima se smatraju i poslodavac i zaposlenik**
- **Ako poslodavac nije obustavio porez na dohodak u punom iznosu, Porezna uprava je dužna da manje obustavljeni i uplaćeni porez prioritetno naplati od poslodavca, a ako se ni provedenim postupkom prinudne naplate dužni iznos nije mogao naplatiti od poslodavca, Porezna uprava će naplatu izvršiti neposredno od zaposlenika**
- Ukoliko je Porezna uprava od poslodavca naplatila porez na dohodak od nesamostalne djelatnosti koji on nije obustavio od plaće zaposlenika, poslodavac ima pravo da isti refundira od poreznog obveznika-zaposlenika

Utvrđivanje dohotka od samostalnih djelatnosti (obrtničkih i srodnih djelatnosti)

- Obveznik poreza koji obavlja samostalnu djelatnost dužan je da utvrdi dohodak **na temelju podataka iz poreznih knjiga i evidencija**, izuzev obveznika kojima će se porez na dohodak utvrditi u paušalnom iznosu
- **Dohodak** od samostalne djelatnosti predstavlja **razliku između poslovnih prihoda i poslovnih rashoda** koji su nastali u kalendarskoj godini
- Poslovne knjige i evidencije čine:
 - 1) knjiga prihoda i rashoda (obrazac KPR -1041),
 - 2) knjiga prometa (obrazac KP-1042),
 - 3) popisna lista dugotrajne imovine (obrazac PLDI -1043),
 - 4) evidencija o potraživanjima i obavezama (obrazac EPO -1044).

Knjiga prometa

- Porezni obveznici koji vrše prodaju robe na malo ili pružaju usluge građanima na VIŠE prodajnih mjesta, pored knjige prihoda i rashoda, dužni su za svako prodajno mjesto, radnju i sl. voditi knjigu prometa (obrazac KP-1042), ako podatke o dnevnom gotovinskom prometu za svako takvo mjesto ne osiguravaju putem drugih evidencija propisanih posebnim zakonima
- **Iznos iz kolone 14. knjige prometa sabira se sa iznosima dnevnog/ih GOTOVINSKIH prometa ostvarenog/ih istog dana u drugoj/im izdvojenim poslovnim prostorima odnosno sjedištu preduzetnika i zbirni iznos se unosi u kolonu 11. knjige prihoda i rashoda**
- Izuzetno, porezni obveznici koji prema propisima o porezu na dodanu vrijednost vode evidenciju o dnevnom gotovinskom prometu, mogu u kolonu 11. Knjige prihoda i rashoda upisivati gotovinski promet u jednom iznosu za cijeli mjesec
- Potrebno je posebno istaći da ovu knjigu NE TREBA DA VODE porezni obveznici koji se bave trgovinom, s obzirom da su dužni da vode trgovačku knjigu koja sadrži sve potrebne podatke koje treba prenijeti u knjigu prihoda i rashoda

Popisna lista dugotrajne imovine

- **Popis dugotrajne imovine (obrazac PLDI -1043) sastavlja se za svaku kalendarsku godinu i zaključuje sa stanjem na dan 31. decembra tekuće godine**
- **Zaključno stanje iz kolone 17. (knjigovodstvena vrijednost sredstava na kraju godine) za svaku stvar pojedinačno prepisuje se kao početno stanje u kolonu 13. (knjigovodstvena vrijednost) popisa dugotrajne imovine za sljedeću godinu, a amortizacioni iznos i knjigovodstvena vrijednost osnovnih sredstava OBAVEZNO se prenose pod rednim brojevima 22. i 23. obrasca SPR-1053, tj. u Specifikaciju za utvrđivanje dohotka od samostalne djelatnosti**

Evidencija potraživanja i obaveza

- Potraživanja po osnovu isporuka robe ili usluga, te potraživanja od kapitala koje se zasnivaju na obavljanju samostalne djelatnosti moraju se iskazati u popisu potraživanja.
- Obaveze po osnovu isporuka robe i usluga, te obaveze po osnovu kapitala iskazuju se u popisu obaveza. Kod bankovnih kredita popisom obaveza smatraju se mjesečni izvodi sa računa o uzimanju i vraćanju kredita.
- U popisu potraživanja moraju se iskazati sva potraživanja poreznog perioda najkasnije 30 dana po isteku poreznog perioda.
- **Evidencija potraživanja i obaveza u neposrednoj je vezi sa knjigom prihoda i rashoda**
- **Polazeći od principa blagajne, prihodi koji su naplaćeni po osnovu izdatih računa pod određenim datumom biće iskazani u koloni 13. Obrasca EPO-1044, ali i u koloni 12. knjige prihoda i rashoda (Obrazac KPR-1041), dok će isplaćeni računi, naprimjer, po osnovu primljenih računa za nabavku robe, pod istim datumom biti prikazani u koloni 18. Obrasca EPO-1044 i koloni 16. Obrasca KPR-1041**

Knjiga prihoda i rashoda

- Knjiga prihoda i rashoda (obrazac KPR-1041) je evidencija o dnevnim i ukupnim poslovnim prihodima i rashodima u poreznom periodu
- Na kraju poreznog perioda prihodi i rashodi se sabiraju, a podaci o prihodima i rashodima, odnosno o ostvarenom dohotku se zbrajaju i iskazuju **Obrascu SPR-1053**, tj. u Specifikaciji za utvrđivanje dohotka od samostalne djelatnosti, koja se, uz Godišnju poreznu prijavu (Obrazac GPD-1051), odnosno Godišnju prijavu dohotka od zajedničke djelatnosti (Obrazac GPZ-1052), podnosi nadležnoj poreznoj ispostavi

U vezi s knjigom prihoda i rashoda, potrebno je istaći da se na kraju poreznog perioda:

- **podaci o prihodima i rashodima iz knjige prihoda i rashoda se zbrajaju i unose u obrazac SPR-1053;**
- **iznos iz reda 28. obrasca SPR-1053 (Dohodak iz djelatnosti) unosi se u red broj 9. Godišnje prijave poreza na dohodak**

Utvrdjivanje dohotka od zajedničke djelatnosti

Uz godišnju poreznu prijavu dohotka od zajedničke djelatnosti treba dostaviti:

- ugovore i drugu dokumentaciju o zajedničkoj djelatnosti i odnosima supoduzetnika, ako ona nije ranije dostavljena Poreznoj upravi,
- ugovore i drugu dokumentaciju o otuđenju zajedničke djelatnosti ili dijelova zajedničke djelatnosti, ako se djelatnost ne nastavlja,
- pregled poslovnih prihoda i rashoda ako se ne vode poslovne knjige
- fotokopija popisa dugotrajne imovine,
- izvod iz poslovnih knjiga sa podacima o ukupnim prihodima i ukupnim rashodima i podatak o broju zaposlenih sa stanjem na dan 31. decembar.
- prijavu dohotka od zajedničke djelatnosti potpisuju svi supoduzetnici, odnosno nosilac zajedničke djelatnosti

Utvrđivanje dohotka od druge i povremene djelatnosti

- Osnovica za obračun akontacije poreza na isplaćene naknade po ovim osnovama ne može se tokom perioda umanjivati za osnovni lični odbitak niti za lične odbitke po osnovu izdržavanih članova uže porodice ili po osnovu invaliditeta
- Međutim, fizička lica koja su ostvarila dohodak od drugih i povremenih samostalnih djelatnosti mogu da ostvare pravo na lični odbitak nakon isteka poreznog perioda – podnošenjem godišnje prijave poreza na dohodak ukoliko su od Porezne uprave pribavili svoju poreznu karticu
- Lični odbitak se utvrđuje za period od prvog dana u mjesecu u kojem je sklopljen ugovor o djelu i/ili autorskom honoraru do zadnjeg dana u mjesecu u kojem je isplata naknade (honorara) izvršena

- Dohodak od druge i povremene samostalne djelatnosti upisuje se na redni broj 13. godišnje prijave poreza na dohodak
- Na navedenu tačku unosi se ukupan iznos osnovice za porez na dohodak sa **zbirnog izvještaja isplatioca prihoda** (dohodak umanjen za doprinos za zdravstveno osiguranje, odnosno prihod umanjen za priznate troškove od 20 ili 30%, te za doprinos za zdravstveno osiguranje)

Poseban tretman ostvarenja dohotka od izdavanja pokretne i nepokretne imovine

- Dohodak od iznajmljivanja nepokretne i pokretne imovine predstavlja razliku između prihoda od iznajmljivanja i rashoda i utvrđuje se na kraju godine na obrascu PRIM-1054- Pregled prihoda i rashoda od iznajmljivanja nepokretne imovine.
- Rashodi se mogu utvrditi:
 - po principu blagajne, pri čemu se odbijaju stvarni troškovi, koji se evidentiraju,;
 - u procentu od ostvarenog prihoda - 30% prihoda ostvarenog od iznajmljivanja nepokretne imovine i pokretne imovine
- Ukoliko se porezni obveznik odluči za procentualno odbijanje troškova taj metod se mora primjenjivati tokom tekuće godine i tokom pet narednih uzastopnih godina i to na sve dohotke od iznajmljivanja imovine. Promjena metoda mora se pismeno prijaviti Poreznoj upravi na početku godine.
- Akontacija poreza na dohodak od iznajmljivanje nepokretne imovine plaća se mjesečno u visini od 1/12 od godišnjeg iznosa. Akontacija se utvrđuje na način predviđen za samostalne djelatnosti. Kod utvrđivanja akontacije ne uzima se u obzir lični odbitak.
- *U polje 11 obrasca GPD-1051 unosi se dohodak od iznajmljivanja imovine, iznos iz reda 18 obrasca PRIM 1054*

Korelacija podataka koji se unose u GPD-1051 sa obrascima: GIP-1022, AUG-1031, ASD-1032, PRIM-1054, SPR-1053 i PLDI-1043

- Svi iznosi iskazani na pojedinim priloženim obrascima treba da se slažu sa iznosima na godišnjoj prijavi poreza na dohodak
- Iznosi iskazani u obrascu PLDI-1043 potrebno je da se slažu sa iznosima koji se prenose na obrazac SPR-1053 (knjigovodstvena vrijednost i amortizacija stalnih sredstava)

Da li se podnosi GPD-1051 uz obrasce: PDN-1033, PIP-1034, AMS-1035, APR-1036?

- Obaveza poreza na dohodak iskazana na obrascima PDN-1033 i PIP-1034 predstavlja konačnu poreznu obavezu, bez prava na lični odbitak i ne unosi se u godišnju prijavu poreza na dohodak
- Obrazac APR-1036 > odnosi se na prihode koji nisu navedeni u članu 5. Zakona ili su isplaćeni u višem iznosu od iznosa propisanih u članu 6. Zakona. Nema mogućnosti unosa u Godišnju prijavu poreza na dohodak, niti iskazivanja ličnog odbitka uz godišnju prijavu poreza na dohodak
- Obrazac AMS-1035 > specifična situacija

- U Pravilniku o izmjenama i dopunama Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak iz aprila 2018. godine “potkralo” se nekoliko grešaka:
- u članu 3. Pravilnika, dohodak od učešća u nagradnim igrama i igrama na sreću “svrstan” je u oporezive dohotke, koji čine osnovicu poreza na dohodak. Ova vrsta dohotka predstavlja konačnu poreznu obavezu, bez prava na lični odbitak i isti se ne unosi u godišnju prijavu poreza na dohodak,
- U članu 8. stavu 1. Pravilnika, koji se odnosi na porezne obveznike koji ostvaruju prihode iz inostranstva navedeno je “bez prava na priznavanje ličnog odbitka”, iako se u slučajevima povremene djelatnosti ima pravo na lični odbitak uz godišnju prijavu poreza na dohodak, ali se ne odbija od akontacija poreza na dohodak tokom godine,

- U obrasu AMS-1035 “zaboravljeni” su porezno priznati rashodi (20 ili 30%), ali je... srećom... u obrascu u koloni 1. korišten izraz “Iznos dohotka” (što znači prihod umanjen za rashod), te se isti može iskazati sa umanjenim iznosom za rashode,
- Propisana je obaveza uplate 4% - doprinosa za zdravstveno osiguranje, po osnovu kojeg fizička lica nemaju pravo na osiguranje, kao ni ostali obveznici koji obavljaju povremene samostalne djelatnosti); međutim, ovaj slučaj je još “sporniji”, s obzirom da je prema Zakonu o doprinosima, obveznik obračuna i uplate ovog doprinosa isplatilac, a ne primac prihoda
- S obzirom da su navedene greške utvrđene naknadno, Federalno ministarstvo finansija je objavilo javno mišljenje kojim je potvrdilo da odnosni porezni obveznici imaju pravo na lični odbitak i porezno priznate troškove (naravno, ukoliko posjeduju poreznu karticu)
- *Komentar- prijedlog Zakona o oprostima dugova freelancerima*

Porezne kartice i lični odbici – specifične situacije iz svakodnevnne primjene

Pravo na uvećanje ličnog odbitka, naravno, uz uvjet posjedovanja porezne kartice i predaje godišnje porezne prijave, mogu iskazati i:

- samostalni poduzetnici (bilo da obavljaju osnovnu ili dopunsku djelatnost)
- obveznici nesamostalne djelatnosti koji mjesečno nisu ostvarivali više od 250,00 KM radeći mjesečno najviše deset dana po osam sati,
- rezidentni obveznici koji se se samo bavili izdavanjem prostora u zakup (uz uslov predaje i obrasca PRIM-1054), te
- obveznici koji su povremeno obavljali tzv.druge samostalne djelatnosti (ugovor o djelu, autorski honorar)

za period u kojem su tokom godine ostvarivali dohodak i uz uslov da se isti period nije ponavljao sa odnosnim mjesecom(ima) za koje je već iskazivan lični odbitak

Napomena: Navedeno se odnosi i na penzionere!

Limitirane mogućnosti iskazivanja ličnih odbitaka po raznim osnovama

- Osim koeficijenta (faktora) iz porezne kartice, na visinu godišnjeg iznosa ličnog odbitka utiče i **porezni period** za koji je ukupan prijavljeni dohodak ostvaren
- Porezni obveznik – zaposlenik koji je od Porezne uprave pribavio poreznu karticu, ukoliko je u godini za koju podnosi poreznu prijavu bio u radnom odnosu svih 12 mjeseci, svoj dohodak ostvaren obavljanjem nesamostalne djelatnosti može umanjiti za ukupan godišnji iznos ličnog odbitka utvrđen za kompletnu kalendarsku godinu (period od 12 mjeseci), bez obzira koliko mu je mjesečnih plaća poslodavac u toj godini isplatio.
- Obveznik poreza na dohodak od obavljanja samostalne djelatnosti (obrt, djelatnosti slične obrtu, poljoprivreda, šumarstvo i sl.) koji svoj dohodak utvrđuje na osnovu poslovnih knjiga i godišnji iznos ličnog odbitka prema faktoru iz porezne kartice, može poreznu osnovicu umanjiti za onoliko mjesečnih ličnih odbitaka koliko je u toj godini obavljao registrovanu samostalnu djelatnost, bilo da se radi o osnovnoj, dopunskoj ili dodatnoj djelatnosti.
- Godišnji iznos ličnog odbitka obveznika od samostalne djelatnosti koji djelatnost nije obavljao svih 12 mjeseci u protekloj godini, utvrđuje se za period od prvog dana u mjesecu u kojem je obveznik počeo obavljati djelatnost a završava se sa 31.12., a ako je djelatnost prestao obavljati prije isteka godine, posljednjim danom u mjesecu u kojem je obveznik prestao obavljati djelatnost.

- Porezni period za obveznika koji je u protekloj godini ostvario svoj dohodak samo izdavanjem pokretne i nepokretne imovine i/ili po osnovu vremenski ograničenog ustupanja imovinskih prava, utvrdit će se od prvog dana mjeseca u kojem je sklopljen ugovor o izdavanju imovine i/ili imovinskih prava, do 31. 12. odnosno do zadnjeg dana mjeseca u kojem je ugovor istekao. Po isteku godine za taj porezni period obveznik može, ukoliko je od Porezne uprave pribavio svoju poreznu karticu, utvrditi lični odbitak i za isti umanjiti poreznu osnovicu i tako ostvariti pravo na povrat više plaćene akontacije poreza na dohodak od imovine i imovinskih prava.
- Porezni obveznik koji je u protekloj godini ostvario oporezivi dohodak **samo obavljanjem drugih samostalnih djelatnosti**, godišnji iznos ličnog odbitka po osnovu porezne kartice utvrdit će za period od onoliko mjeseci koliko je, prema zaključenom(im) ugovoru(ima) poreznom obvezniku u toj godini isplaćeno oporezivih naknada po osnovu članstva u predstavničkim organima vlasti, upravnim i/ili nadzornim odborima i slično.

Koje dokaze treba dostaviti PU FBiH radi umanjenja osnovice za obračun godišnjeg poreza na dohodak?

Uz godišnju prijavu poreza na dohodak lični odbitak se može uvećati, uz dostavu validne dokumentacije, po osnovu:

- Plaćenih troškova zdravstvenih usluga
- Plaćenih kamata na stambeni kredit

- Za priznavanje uvećanja **ličnog odbitka po osnovu troškova zdravstvenih usluga**, nabavke lijekova, ortopedskih pomagala i protetskih nadomjestaka, potrebno je priložiti originalne račune o obavljenoj usluzi i potvrdu o njihovom plaćanju, tj:
 - originalnu dokumentaciju ovlaštenih zdravstvenih ustanova (bolnice, klinike, zavodi i dr.) koja glasi na ime poreznog obveznika ili člana njegove porodice,
 - potvrda o participaciji,
 - potvrdu o plaćanju troškova,
 - kopiju recepta za lijekove registrovane na području Federacije,
 - račune apoteka kao dokaz da je lijek plaćen,
 - dokaz o stepenu invalidnosti kod nabavke ortopedskih pomagala (što uključuje i članove uže porodice koje porezni obveznik izdržava), te
 - izjavu da za navedene svrhe nije primljena donacija.

- Da bi mogao koristiti uvećani **lični odbitak po osnovu plaćenih kamata na stambeni kredit** (*Komentar: naziv kredita: hipotekarni, namjenski, nenamjenski...*) porezni obveznik mora uz godišnju poreznu prijavu priložiti slijedeću dokumentaciju:
 - fotokopiju ugovora o stambenom kreditu (u obzir dolaze ugovori o stambenom kreditu sklopljeni prije i poslije 01.01. 2009. godine),
 - ovjerenu potvrdu ili listing banke kao dokaz o plaćenim kamatama za porezni period za koji se podnosi porezna prijava,
 - dokaz da obveznik i njegov bračni drug ne posjeduju nepokretnu imovinu za stanovanje – uvjerenje od nadležnog suda i/ili općine,

- dokaz da su sredstvima odobrenog stambenog kredita riješili ili počeli rješavati stambeno pitanje (kupili odgovarajuću stambenu jedinicu odnosno sklopili ugovor o kupovini ili gradnji odgovarajuće stambene jedinice, kreditom kupili plac i materijal za gradnju stambene jedinice i sl.). U smislu odredbi Zakona o porezu na dohodak, odgovarajućom stambenom jedinicom smatra se stambeni prostor veličine do 120 m².
- izjava poreznog obveznika da on i članovi uže porodice koji zajedno sa njim rješavaju svoje stambeno pitanje nisu vlasnici ili suvlasnici nekretnina za stanovanje i da ovim kreditom prvi put rješavaju stambeno pitanje.

- kopija ugovora o kupoprodaji ili gradnji stambene jedinice;
- kopije računa o kupovini placa i/ili materijala za gradnju stambene jedinice (u slučaju individualne izgradnje) sa dokazima o izvršenom plaćanju istih;
- u slučaju da u toku poreznog perioda za kojeg se podnosi godišnja porezna prijava porezni obveznik nije sredstva kredita namijenjena za rješavanje svog stambenog pitanja angažovao odnosno namjenski utrošio, **potrebno uz prijavu dostaviti izvod računa banke kao dokaz da sredstva stambenog kredita do dana podnošenja godišnje porezne prijave nisu utrošena u druge svrhe, uz obavezu da dokaze o namjenskom utrošku tih sredstava naknadno dostavi Poreznoj upravi, i to najkasnije do kraja tekuće godine**

Uslovi za priznavanje akontativnih uplata poreza na dohodak u zemlji i inostranstvu

- Uplate akontacija poreza na dohodak u zemlji provjeravaju se na osnovu podnesenih ostalih obrazaca u prilogu godišnje prijave, te provjerom uplata u sistemu Porezne uprave
- Za dohodak ostvaren i oporezovan u inostranstvu, dokaz o ostvarenom dohotku i plaćenom porezu u inostranstvu (uvjerenje nadležne Porezne uprave)
- *Napomena: u obratnom slučaju, također, na zahtjev nerezidenta nadležna organizaciona jedinica Porezne uprave dužna je nerezidentu izdati potvrdu o plaćenom porezu na dohodak u Federaciji BiH*

Razlika između akontativne i konačne obaveze poreza na dohodak

Propisana su tri načina plaćanja poreza na dohodak:

- **Akontativno plaćanje poreza na dohodak sa konačnim obračunom poreza nakon isteka godine.** U pojedinim slučajevima (samostalna djelatnosti, iznajmljivanje imovine, povremene djelatnosti – „ne uzima se u obzir lični odbitak u toku godine”)
- **Porez po odbitku** – konačni obračun poreza u toku godine i „bez prava na lični odbitak”
- **Paušalno plaćanje poreza na dohodak** (plaćanje paušala u toku godine – konačna obaveza, izuzev u slučaju prelaska na PDV sistem)
- U propisima o porezu na dohodak postoji razlika u izrazima „**ne uzima se u obzir lični odbitak**” (kod akontacija) i „**bez prava na lični odbitak**” (kod konačnog oporezivanja u toku godine)

Mogućnosti povrata poreza na dohodak

- Ukoliko je porezni obveznik u toku jednog poreznog perioda na ime akontacije poreza na dohodak uplatio iznos koji je veći od iznosa godišnjeg poreza iskazanog u poreznoj prijavi, više uplaćeni iznos Porezna uprava usmjerit će za plaćanje dospjelih poreza po drugim osnovama.
- Ako je iznos preplate prelazi iznos dugovanja na osnovu dospjelih plaćanja poreznih obaveza, obveznik se može izjasniti da li preplaćenim iznosom želi izmiriti buduće obaveze ili želi da se izvrši povrat preplaćenog iznosa.

- Nadležna ispostava Porezne uprave donosi rješenje o utvrđivanju na povrat više uplaćenog poreza na dohodak na osnovu postojeće dokumentacije, evidencije i iz svih podataka sa kojima raspolaže i u najkraćem roku to rješenje dostavlja na nadležno postupanje kantonalnom ministarstvu finansija.
- Odnosno ministarstvo finansija donosi odgovarajuće rješenje o odobravanju povrata i izdaje nalog za povrat konkretnog iznosa poreza na dohodak sa kantonalnog budžeta na navedeni tekući račun poreznog obveznika - građanina.

Najčešće greške kod popunjavanja GPD-1051 i primjeri iz dosadašnje prakse

- Poslodavci ne mogu podnositi godišnju prijavu poreza na dohodak za svoje zaposlene
- Poslodavci ne mogu spriječiti zaposlene da podnesu godišnju prijavu poreza na dohodak (što smatraju da imaju pravo ukoliko su koristili formulu prema kojoj je porez „prevaljen“ na poslodavca – institucije BiH i banke – čest slučaj)
- U slučajevima kada su obrasci GIP- 1022 popunjeni kao da su porez na dohodak i doprinosi plaćeni, a nisu, pri čemu zaposlenik podnosi obrazac GPD-1051 i traži povrat, fizičko lice ima pravo na povrat samo do visine uplaćenog poreza na dohodak u prethodnoj godini (2018. godini)
- Način upisivanja iznosa uplaćenog za bolovanje preko 42 dana (refundirani iznos) – u obrazac se upisuje samo iznos na koji je plaćen porez na dohodak (prenos iz obrasca GIP)
- Ukoliko je poslodavac isplaćivao plaću sa plaćenim porezom, zaposleni prilikom popunjavanja prijave treba da upiše manji iznos na polje za nesamostalnu djelatnost (bez refundiranog dijela) sa priloženim dokazom o iznosu refundiranog dijela dohotka

IZMIJENJENE POREZNE PRIJAVE PO OSNOVU OPOREZIVANJA DOBITI I DOHOTKA

- Porezna uprava ima ovlaštenje da podnese **poreznu prijavu u ime poreznog obveznika** onda kada porezni obveznik **nije podnio poreznu prijavu u roku od petnaest (15) dana od krajnjeg roka za podnošenje porezne prijave koji je propisan poreznim zakonima**
- Porezni obveznik **može** izmijeniti prethodno podnesenu poreznu prijavu. **Izmijenjena porezna prijava podnesena do dana dospijeca porezne prijave** smatrat će se poreznom prijavom poreznog obveznika za taj period
- Svaki porezni obveznik koji je preplatio poreznu obavezu **može** podnijeti izmijenjenu prijavu kako bi potvrdio pretplatu porezne obaveze
- Porezni obveznik koji otkrije da je napravljena greška ili propust na poreznoj prijavi koju je ranije podnio ili ju je podnio neko u njegovo ime, a koja je dovela do manje prijavljene porezne obaveze, podnosi izmijenjenu poreznu prijavu u kojoj je izvršena ispravka greške ili propusta **u roku od petnaest (15) dana od otkrivanja greške ili propusta**
- Porezna uprava ima ovlaštenje izmijeniti poreznu prijavu podnesenu od poreznog obveznika ukoliko utvrdi da porezna prijava nije ispravno podnesena ili ne sadrži tačne podatke
- **Izmjenu porezne prijave Porezna uprava može izvršiti u roku od 15 dana od isteka roka za podnošenje porezne prijave propisanog poreznim zakonom**

Izvodi iz člana 10. Pravilnika o podnošenju poreznih prijava

- Izmijenjena porezna prijava je prijava koju porezni obveznik podnosi radi ispravljanja grešaka ili dopune podataka na prijavi koja je prethodno podnesena
- Izmijenjenu poreznu prijavu porezni obveznik **podnosi na istom obrascu na kojem je podnesena porezna prijava koja je predmetom izmjena**
- Izmijenjena porezna prijava sadrži podatke kojima se potpuno objašnjavaju razlozi zbog kojih se ranije podnesena porezna prijava mijenja
- Izmijenjena porezna prijava se podnosi odmah, a najkasnije u roku od petnaest (15) dana od dana kada porezni obveznik otkrije da se MORAJU izmijeniti podaci na prijavi koja je ranije podnesena
- Izmijenjena porezna prijava se može podnijeti samo jednom U TOKU OBRAČUNSKOG PERIODA za koji se podnosi porezna prijava.

Prijavljivanje dohotka freelancera ostvarenog 2018. godini

- Odredbom člana 27. stav 10. Zakona o porezu na dohodak propisano je da porezni obveznik koji dohodak **od nesamostalne djelatnosti** ostvaruje neposredno iz inozemstva **dužan je na taj dohodak sam obračunati akontaciju poreza od nesamostalne djelatnosti na način propisan za nesamostalnu djelatnost i uplatiti je u roku od pet dana od dana kada je primio dohodak**
- Ukoliko bi opis djelatnosti zaposlenika-rezidenta Federacije BiH koji obavlja djelatnost na teritoriji Federacije BiH za poslodavca iz inostranstva i ostvaruje prihod iz inostranstva odgovarao opisu nesamostalne djelatnosti iz propisa o porezu na dohodak, isti bi bio dužan da u roku od 5 dana uplati akontaciju poreza na dohodak
- Nakon isteka godine, prihod se prijavljuje u Godišnjoj prijavi poreza na dohodak, uz mogućnost primjene ličnih odbitaka, ukoliko porezni obveznik ima poreznu karticu (za svaki mjesec kada je ostvario prihod iz inostranstva)
- *Ovaj način oporezivanja bi se mogao primijeniti u slučajevima kada opis djelatnosti najpribližnije odgovara nesamostalnoj djelatnosti, što je postao čest slučaj za razne vrste obavljanja poslova u SAD ili SR Njemačkoj (sredstvima telekomunikacija ili preko interneta)*

- U slučajevima ostvarivanja prihoda od povremene samostalne djelatnosti (obrazac AMS), kada porezni obveznik ima poreznu karticu, također može iskoristiti pravo na lični odbitak, uz godišnju prijavu poreza na dohodak
- Ispred Klub zastupnika SDP-a u Parlamentu Federacije BiH, gospodin Irfan Čengić, podnio je 6.2.2019. godine Nacrt Zakona o otpisu duga fizičkim licima koja su ostvarila prihod iz inostranstva za period 2015-2018 (hitni postupak) i, s tim u vezi, dao je
- Prijedlog za potpisivanje sporazuma sa Poreznom upravom

Oko svega toga, postavljaju se sljedeća pitanja:

- Šta je sa ranijim periodom 2009-2015, kada je također postojala obaveza uplate poreza?
- Da li lica koja su redovno plaćala porez imaju pravo na povrat poreza?

(NE)OPOREZIVANJE DOHOTKA OD OTUĐENJA UDJELA

- Prema odredbi člana 5. tačke 1) Zakona o porezu na dohodak, pod prihodima koji se ne smatraju dohotkom fizičkog lica podrazumijevaju se ostvareni prihodi po osnovu učešća u raspodjeli dobiti privrednih društava (dividende i udjeli)
- Federalno ministarstvo finansija tokom 2018. godine izdavallo mišljenja kojim udjele podvodi pod, citat..."OSTALU IMOVINU (fizičkog lica, op.a.) KOJA SE SASTOJI SAMO OD PRAVA"
- Članom 21. stavovima 1-5 Zakona o porezu na dohodak propisano je sljedeće:
- Prihod od imovinskih prava uključuje prihode ostvarene otuđenjem, odnosno prodajom, ustupanjem, zamjenom ili drugim prijenosom, uz naknadu, autorskih prava, патената, licenci, franšiza i **ostale imovine koja se sastoji samo od prava** (*dio na koji se poziva FMF*)
- Dohodak od vremenski ograničenog ustupanja prava koji se odnosi na autorska prava i prava industrijskog vlasništva (prava na iskorištavanje prirodnih bogatstava, pravo na tehnološki postupak, poslovne adresare i drugo), oporezuje se kao dohodak od imovinskih prava samo onda kada se ne radi o dohotku koji se oporezuje kao dohodak od samostalne djelatnosti.

- Za prijavljivanje dohotka od imovinskih prava propisano je podnošenje sljedećih vrsta prijava:
- **Obrazac PIP-1034** Prijava poreza na prihod od imovinskih prava – za dohodak od ustupanja imovinskih prava i dohodak od otuđenja prava, veza - član 32. stav 3. i 4. Zakona;
- **Obrazac GPD-1051** Godišnja prijava poreza na dohodak, u dijelu 2. tačka 12. obrasca, koja se odnosi na dohodak od vremenski ograničenog ustupanja prava, veza - član 21. stav 2. Zakona, uz prilaganje ugovora o vremenski ograničenom ustupanju imovinskih prava.

- Ovo tim prije što se udjeli pravnih, ali i fizičkih lica, prema propisima svih zemalja u okruženju pa i Republike Srpske podvode pod **KAPITALNU DOBIT FIZIČKOG LICA PO OSNOVU (FINANSIJSKE) IMOVINE** istog, a ne po osnovu ostvarenog dohotka od imovinskih prava.
- Na navedenu činjenicu ukazuju odgovarajuće odredbe Zakona o porezu na dohodak u Republici Hrvatskoj (ovdje se udjeli podvode pod **finansijsku imovinu**, a ne pod imovinska prava fizičkog lica), Srbiji i Crnoj Gori (u ovoj državi decidirano je navedeno šta se podrazumijeva pod ostvarenim dohotkom od imovinskih prava, gdje se, kao, uostalom i u navedenim poreznim propisima u Federaciji BiH, pod tim pravima ne podrazumijeva dohodak od prodaje udjela).

- u Nacrtu novog Zakona o porezu na dohodak – u članu 33. stavu 3. - predviđa se i proširuje porezna baza i na plaćanje poreza na dohodak na prihode ostvarene prenosom udjela, citat:

" Prihodom od imovinskih prava POSEBNO se smatra i prihod ostvaren otuđenjem, odnosno prodajom, ustupanjem, zamjenom, naslijeđem ili drugim prenosom, uz ili bez naknade stvarnih prava na nepokretnosti i UDJELA u kapitalu pravnih lica, dionica i ostalih vrijednosnih papira, uključujući i udjele u investicione fondove."

Pošto u važećem Zakonu o porezu na dohodak nema ovakve odredbe, razumljivo je da zakonodavac ovo pitanje pokušava da ubuduće riješi posebnom normom koja se predviđa u Nacrtu novog Zakona o porezu na dohodak, kako bi se oporezovao prihod fizičkog lica po osnovu otuđenja, prodaje, ustupanja, zamjenom, naslijeđem ili drugim prenosom udjela

